

**NOWE STANOWISKA OBCAŻNICY NADBRZEŻNEJ *LABIDURA RIPARIA*
(PALLAS, 1773) (DERMAPTERA: LABIDURIDAE) W POLSCE**

**NEW LOCALITIES OF THE STRIPED EARWIG, *LABIDURA RIPARIA*
(PALLAS, 1773) (DERMAPTERA: LABIDURIDAE) FROM POLAND**

GRZEGORZ LEWEK^{1, 4} , AGNIESZKA ARCISZEWSKA^{1, 5}, JAROSŁAW REGNER²,
ANDRZEJ SKIBA³, MARCIN KADEJ^{1, 6}

¹Zakład Biologii, Ewolucji i Ochrony Bezkręgowców, Wydział Nauk Biologicznych,
Uniwersytet Wrocławski, ul. Przybyszewskiego 65, 51–148 Wrocław;

²Kościarzyce 162, 49–314 Pisarzowice, e-mail: jarek.regner@wp.pl;

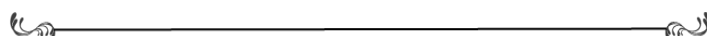
³ul. Legionów 7/32, 41–200 Sosnowiec, e-mail: ectophasia@wp.pl;

⁴e-mail: 321705@uwr.edu.pl; ⁵e-mail: 325499@uwr.edu.pl;

⁶e-mail: marcin.kadej@uwr.edu.pl

ABSTRACT: The authors present new records of *Labidura riparia* from various regions of Poland. The species is the only representative of the family Labiduridae in the country and is considered a thermophilous, cosmopolitan species typically associated with sandy habitats, riverbanks, inland and coastal dunes, reclaimed industrial sites, and gravel pits. The newly documented localities expand the known distribution of the species and include both natural and anthropogenic environments, such as urban gardens and post-industrial landscapes. These findings challenge previous assumptions about the species' strict dependence on moist habitats, as several individuals were observed in relatively dry conditions, including areas with no direct access to groundwater or running water. This suggests a broader ecological tolerance and highlights the need for further field research to better understand its habitat preferences.

KEY WORDS: Dermaptera, *Labidura riparia*, shore earwig, new records, Poland.

Wstęp

Obcążnica nadbrzeżna *Labidura riparia* (Pallas, 1773) (Dermaptera: Labiduridae) (Ryc. 1) jest jedynym przedstawicielem rodziny Labiduridae w Polsce. Dotychczas była spotykana na rozproszonych stanowiskach w różnych regionach kraju (Bazyluk 1976, Żurawlew i in. 2025). Gatunek ten notowany był z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Pomorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Niziny Mazowieckiej, Puszczy Białowieskiej, Śląska Dolnego, Śląska Górnego, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, Wyżyny Małopolskiej, Wyżyny Lubelskiej, Niziny Sandomierskiej (Bazyluk 1976, Żurawlew i in. 2022b, Miłkowski 2023, Sviridenko i Gosik 2025, Żurawlew i in. 2025). Mapa stanowisk wykazanych do roku 2023 opublikowana jest na stronie projektu „Prostoskrzydłe (Orthoptera) Polski” (Żurawlew i in. 2025).

Omawiany gatunek jest kosmopolityczny i termofilny (Bazyluk 1976). Zamieszkuje obszary piaszczyste, brzegi rzek, wydmy śródlądowe i nadmorskie, zrehabilitowane składowiska i żwirownie (Żurawlew i in.

2022b, Miłkowski 2023, Sviridenko i Gosik 2025). Występuje pod kamieniami, pod kawałkami drewna w wydrążonych tunelach, a niekiedy także w kretowiskach (Sviridenko i Gosik 2025). Spośród innych skorków wyróżnia się dużymi rozmiarami ciała (do 26 mm), paskowanym ubarwieniem i sporymi cęgami (Bazyluk 1956). Żywi się różnymi owadami, w tym w dużej mierze bezkręgowcami uznawanymi za szkodniki w gospodarce rolnej (Kohn i in. 2007, Sviridenko i Gosik 2025).

Na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” *L. riparia* została zaklasyfikowana do kategorii LC (*Least Concern* – gatunki najmniejszej troski) (Liana 2002). Według Miłkowskiego (2023) gatunek ten powinien uzyskać wyższą rangę: VU (*Vulnerable* – gatunki narażone na wyginięcie). Argumentem stojącym za podniesieniem kategorii zagrożenia jest zanik siedlisk związany z rekultywacją i sukcesją habitatów. Niewykluczone jednak, że gatunek jest znacznie szerzej rozpowszechniony, a ograniczona wiedza o jego rozmieszczeniu wynika z niewielkiej liczby obserwatorów zdolnych do identyfikacji nowych stanowisk.

Rycina 1. *Labidura riparia* (Pallas, 1773) (fot. A. Skiba).

Figure 1. *Labidura riparia* (Pallas, 1773) (photo by A. Skiba).

Nowe dane

Poniżej prezentujemy nowe stanowiska *Labidura riparia*. Nazwy krain przyjęto za „Katalogiem Fauny Polski” (Bazyluk 1976, Tykarski 2010). Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji Grzegorza Lewka, Jarosława Regnera i Andrzeja Skiby.

Pobrzeże Bałtyku

Świnoujście-Warszów [UTM: VV57], GPS: 53.913 N, 14.323 E, na plaży pod różnymi przedmiotami (tj. deska, konar, plastikowa butelka, materac, Ryc. 2), 14 exx. (w tym trzy osobniki juwenilne, Ryc. 3), odłowiono 1♂, 1♀, 05.09.2025, leg. G. Lewek.

Gdynia-Orłowo [UTM: CF44], GPS: 54.484 N, 18.567 E, na plaży pod kamieniem, 2 exx. odłowiono, 21.06.2025, leg. J. Regner.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska

Sława [UTM: WT74], GPS: 51.884 N, 16.058 E, pod kamieniami w przydomowym ogródku, 1 ex. odłowiono, 3.08.2024, leg. J. Regner.

Śląsk Dolny

Brzeg [UTM: XS73], GPS: 50.863 N, 17.479 E, pod kamieniem na pograniczu żwirowej plaży i zarośli poniżej progu wodnego, 2 exx. odłowiono, 31.07.2022, leg. J. Regner.

Wyżyna Krakowsko-Wieluńska

Zaborze [UTM: CB81], GPS: 50.690 N, 19.321 E, w lesie sosnowym, obserwowany licznie przy dojeździe do piaskowni, 7 exx. odłowiono, 26.07.2014, leg. A. Skiba.

Rycina 2. Miejsce obserwacji *Labidura riparia*, Świnoujście-Warszów (fot. G. Lewek).

Figure 2. Observation site of *Labidura riparia*, Świnoujście-Warszów (photo by G. Lewek).

Dyskusja

Obcążnica nadbrzeżna *L. riparia* uznawana jest za gatunek, dla którego kluczowym czynnikiem w środowisku jest obecność podsiąkającej wody (Miłkowski 2023). Obserwacje Żurawlewa i in. (2022a) oraz Sviridenko i Gosika (2025) w miejscach, gdzie brak jest kontaktu z wodą płynącą lub

gruntową, stoją w sprzeczności z powyższą tezą. Sviridenko i Gosik (2025) wykazali liczne stanowiska gatunku w okolicy Pustyni Błędowskiej. W oparciu o powyższe informacje można spodziewać się nowych stanowisk *L. riparia*, także w miejscach relatywnie suchych (Żurawlew i in. 2022a, Sviridenko i Gosik 2025).

Rycina 3. *Labidura riparia*, A – osobnik dorosły, B – osobnik juvenilny (fot. G. Lewek).

Figure 3. *Labidura riparia*, A – adult, B – juvenile (photo by G. Lewek).

W opinii Miłkowskiego (2023) gatunek ten może być wskaźnikiem dobrego zachowania naturalnych, suchych i piaszczystych, a także piaszczystych i mułowych pobrażczy rzek. Jednak, z uwagi na niewielką liczbę znanych stanowisk o takim właśnie charakterze, teza ta wymaga potwierdzenia w badaniach terenowych.

Spośród prezentowanych powyżej nowych obserwacji gatunku, wyróżnia się stanowisko w Sławie, gdzie *L. riparia* została zaobserwowana pod kamieniami w przydomowym ogródku. Stanowisko to oddalone jest o ok. 0,5 km od Jeziora Sławskiego.

Wciąż słabo poznane, mimo rosnącej liczby publikacji, rozmieszczenie gatunku w Polsce, zachęca do dalszych badań faunistycznych, które pozwolą zarówno lepiej poznać preferencje siedliskowe, jak też rozmieszczenie *L. riparia*.

Piśmiennictwo

- Bazyluk W. 1956. Skorki – Dermaptera. Klucze do oznaczania owadów Polski, cz. XII, Warszawa: 16 ss.
- Bazyluk W. 1976. Skorki - Dermaptera. Katalog Fauny Polski. PWN, Warszawa, XVII, 3: 1–19.
- Kohno K, Takeda M., Hamamura T. 2007. Insecticide susceptibility of a generalist predator *Labidura riparia* (Dermaptera: Labiduridae). *Applied Entomology and Zoology*, 42(3): 501–505.
- Liana A. 2002. Orthoptera – Prostoskrzydłe i inne owady ortopteroidalne, W: Z. Głowaciński [red.], Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. ss. 115–121. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- Miłkowski M. 2023. Nowe stanowiska *Labidura riparia* (Pallas, 1773) (Dermaptera: Labiduridae) w okolicach Radomia. *Wiadomości Entomologiczne*, 42(online 15N): 34–35.
- Sviridenko G., Gosik R. 2025. Nowe stanowiska obcężnicy nadbrzeżnej, *Labidura riparia* (Pallas, 1773) (Dermaptera: Labiduridae) na Wyżynie Lubelskiej. *Wiadomości Entomologiczne*, 44(online 1N): 1–3.
- Tykowski P. 2010. Cyfrowa wersja regionalizacji faunistycznej Polski wg KFP. http://baza.biomap.pl/pl/main/tools#krainy_kfp (dostęp: 24.04.2025).
- Żurawlew P., Grobelny S., Brodacki M., Wendzonka J. 2022a. Grasshoppers and crickets (Orthoptera), earwigs (Dermaptera) and cockroaches (Blattodea) of the Bory Tucholskie National Park (Poland). *Fragmenta Faunistica*, 65(1): 25–34.
- Żurawlew P., Grobelny S., Orzechowski R., Radzikowski P., Rutkowski T. 2022b. New data on the distribution of cockroaches (Blattodea) and earwigs (Dermaptera) in Poland. *Fragmenta Faunistica*, 65(1): 11–24.
- Żurawlew P., Orzechowski R., Grobelny S., Brodacki M., Kutera M., Radzikowski P., Czyżewski S. 2025. Prostoskrzydłe (Orthoptera) Polski; <https://orthoptera.entomo.pl> (dostęp: 24.04.2025).

Otrzymano (received): 17.09.2025

Zaakceptowano (accepted): 03.10.2025